

Muistio

1/ 2008

MIELENTERVEYS- JA PÄIHDETYÖN SEUDULLINEN KEHITTÄMINEN LAPIN SAIRAANHOITOPIIRIN ALUEELLA JA LASTEN JA NUORTEN PSYKOSOSIAALISTEN ERITYISPALVELUJEN SEUDULLINEN KEHITTÄMINEN LAPISSA -HANKKEIDEN OHJAUSRYHMÄN KOKOUS

Aika Tiistai 22.4.2008 klo 13.30–15.30

Paikka Tiroli-sali, Rovakatu 2

Käsiteltävät asiat:

1. Kokouksen avaus ja ohjausryhmän järjestäytyminen

Paikalla:

- +Ansala Matti, apulaiskaupunginjohtaja, ohjausryhmän pj
- +Asikainen Leena, lehtori, Ramk
- +Hautala Seija, perusturvajohtaja, Sallan kunta
- +Häikiö Mikko, kehittämisspäällikkö, LSHP
- +Koivumaa-Honkanen Heli, professori, LSHP
- +Kostamo-Pääkkö Kaisa, kehitysjohtaja, Poske
- +Lehtonen Jari, vastaava ylilääkäri, LSHP
- +Liinamaa Riitta, osastonhoitaja, Rovaniemen kaupunki
- +YLöstalo Anja, psykologi, Rovaniemen kaupunki
- +Ojanaho Erja, ylihoitaja, tulosaluejohtaja, Lshp
- +Peisa Timo, johtava lääkäri, Ranuan kunta
- +Pekkala-Vilhunen Helena, perusturvajohtaja, Ranuan kunta
- +Terävä Helena, psykiatrian tulosaluejohtaja, Lapin sairaanhoitopiiri
- +Virtanen Matti, johtaja, Lapin päihdekliniikka
- +Salomaa Eeva, Lapin sairaanhoitopiiri
- + Niemi Heli, Lapin yliopisto
- + Martin Maria, Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus, sihteeri
- + Posio Jorma, projektipäällikkö, LSHP, mielenterveys- ja päihdehanke
- + Tallavaara Marja-Sisko, projektipäällikkö, Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus

Poissa:

- Alasalmi Aila, perusturvajohtaja, Kittilän kunta
- Alaräisänen Timo, perusturvajohtaja, Kemijärven kaupunki
- Kilpeläinen Auvo, sosiaali- ja terveysjohtaja, johtoryhmän pj
- Koivupalo Maarit, sosiaalityöntekijä, Turvanen
- Muotka Mervi, psykologi, Muonion-Enontekiön ktt:n ky
- Niskala Asta, kehittämisspäällikkö, Poske
- Oinaala Markku, johtava lääkäri, Rovaniemen kaupunki

- Ollonen Anne, sosiaaliterapeutti, Rovaniemi
- Pihajoki Raisa, johtava lääkäri, Sodankylän kunta
- Salminen Päivi, sosiaalihoitaja, Utsjoen kunta
- Virta Pertti, johtaja Perhe- ja mielenterveysklinikka Lapponia
- Väyrynen Sanna, tutkija, Lapin yliopisto
- Ylläsjärvi Ulla, johtava lääkäri, Kolarin kunta

Ehdotetaan, että Matti Ansala jatkaa tämänkin hankkeen puheenjohtajana. Hyväksytään yksimielisesti.

2. Ohjausryhmän tehtävät

Ohjausryhmän tehtävät hyväksytään listan mukaisesti.

3. Hankkeiden toimintasuunnitelmat

Toimintasuunnitelmat on lähetetty sähköisessä muodossa osallistujille. Johtoryhmä on käsitellyt asian edellisessä kokouksessa. Hankehakemukset on myös lähetetty osallistujille.

Toimintasuunnitelmat kiteytettyinä:

LAPSYKE

Vahvistetaan ennaltaehkäisevää työtä, kehitetään IP-videoneuvotteluohjelmistoa hyödyntävää konsultaatiota ja yhteistyötä, kehitetään nuorten varhaisen tuen toimintamallia Rovaniemen kaupungissa ja tuetaan kuntien mielenterveys- ja päihdetyön suunnitelmatyötä.

Mielenterveys- ja päihdetyö.

5 osa-aluetta: Ennaltaehkäisy ja edistäminen, Hoitokäytännöt, Kuntoutus ja asu-
mispalvelut, Työkykyisyys ja Suunnitelmat

Aikaisemmin koulutettujen työntekijöiden työn tukeminen ja alueellisten kouluttajien kouluttaminen.

Preventiiviseen perheintervention kouluttajakoulutukseen ei ole vielä saatu koulutettavia.

Työkykyisyys – työterveyshoitajien koulutuspaketti. Valtakunnallisen Masto-hankkeen kanssa tehtävä yhteistyö: ilmoittautuneita ei vielä ole.

Seudullinen yhteistyö: strategiapuoli (päihdehankkeiden kanssa verkostoituminen; terveydenedistämisen teemalla yhteistyötä myös; Mieli2009:ssä mukana – eduskuntakuulemiset ja järjestöseminaari; valtakunnallinen yhteistyö Vantaa, Pohjanmaa. Tappo-hanke. Luosto-seminaarin jatko.)

Hankesuunnitelmat löytyvät hankkeen kotisivuilta

<http://www.sosiaalikallega.fi/hankkeet/mielenterveyshankkeet/kokousmuistiot/view>

www.lshp.fi > kehittäminen > kehittämishankkeet > Lapin mielenterveyshanke

Toimintasuunnitelmat todetaan hyväksytyksi.

4. Alkoholiohjelman mukaiset kumppanuussopimukset Lapissa, kehittämispäällikkö Mikko Häikiö

Kirjalliset sopimukset kuntien/yhteisöjen kanssa. Ministeriöstä tullaan syyskuussa Lappiin kirjoittamaan Alkoholiohjelman mukaisia kumppanuussopimuksia. Kuntavelvoitteet kumppanuussopimuksissa: selkeät tavoitteet päihdetyöhön ja päihdestrategioiden päivittäminen. Kunnan rooli toimia ”äänitorvena”. Kolmikantaisessa sopimusmallissa hanke voi toimia kunnan ja Alkoholiohjelman välissä sopimuskumppanina. Lapin kunnista Sodankylä on allekirjoittanut kumppanuussopimuksen.

Allekirjoittajakysymys? Pysyvämpi allekirjoittaja hankkeen tilalle? Lapissa Päihdekoordinaatiotyöryhmän tehtäväksi otettu tämä kumppanuussopimusten tekeminen. Hankkeet ovat mukana työryhmässä.

→ Kaksikantasopimukset (Kunta-Alkoholiohjelmalla), sillä hanke rajautuu vuoteen 2009 ja ehkäisevän päihdetyön uudelleen strukturointi on kuntien tehtävä.

Kuntakohtaiset ja seudulliset palveluresurssiselvitykset – hankkeen kautta selvitysten tekeminen ja jossain määrin pienen kunnan strategiapohjan mallintaminen tarpeen.

Toimintasuunnitelma hyväksyttiin, hankkeen puitteissa tehdään työtä näiden asioiden toteuttamiseksi, mutta hanke ei ole allekirjoittamassa kolmikantasopimuksia.

5. Ryhmätoimintojen juurtuminen kuntien käytäntöihin

Edellisessä johtoryhmän kokouksessa Timo Peisa otti esille, millä tavalla erilaiset hankkeissa tuodut ryhmätyömuodot, erityisesti skitsofreniahankkeen seudulliset potilas- ja omaisryhmät, ovat juurtuneet. Mitä hankkeiden näkökulmasta olisi vielä syytä tehdä? Seutukunnalliset ryhmätoiminnot kuka on kantamassa huolta tuosta toiminnasta? Kuka sitä kehittää?

- Rovaniemi: Depressiokoulut pyörivät, juurruttamiseen hanke ei voi paljoa tehdä – esimiesten tehtävä antaa uusien työtapojen hyödyntämiseen mahdollisuus.
- Sairaanhoitopiirin näkökulmasta: Hanke tuotti hyvän skitsofrenian kuntoutusmallin + omaisryhmätoimintamallin ja muuta. Tutkitusti tehokkaita ja taloudellisia malleja. Sairaanhoitopiirillä olisi valmius jatkaa ja koordinoida toimintaa. Ehdotuskin siitä on tehty. Laitoshoidon henkilökunnan osittainen siirto näihin tehtäviin – jäi vielä ilman LSHP:n kuntayhtymähallituksen lupaa, sillä vaaditaan kuntien suostumusta. Tällä foorumilla ei nyt kuitenkaan riittävää kuntaedustusta.
 - Osajien verkosto ei ainoastaan erikoissairaanhoidon asia. Olisi hienoa, jos erikoissairaanhoidossa tähän otettaisiin vetovastuu.

- o Erikoissairaanhoidon tehtävä on vastata alansa edelleen kehittämistä. Tähän tullaan varmasti palaamaan.
- o Joidenkin mielestä ryhmätoiminnot on juurtuneet kuntiin. Esimiesten kannustusta tarvitaan näiden valmiuksien hyödyntämiseen.
- o Skitsofreniahankkeen aikana luotiin toimiva avo- ja sairaalahoidon työntekijäverkosto - erinomaisen hyvää.

Skitsofrenian avokuntoutusmalli on menossa myös Stakesin Hyvät käytännöt -sivuille. Ryhmätoimintojen koulutusta on järjestetty, nyt voidaan muistuttaa niiden olemassaolosta ja vahvistaa ryhmätöitä. Pyritään jatkossakin myötävaikuttamaan näiden toimintaan.

6. Toimiva lapsi & perhe – työmenetelmän arviointiselvitys, tutkija Heli Niemi

Beardsleen perheinterventio ja Lapset puheeksi -menetelmät tarkastelussa. Kyselylomakkeet koulutukseen osallistuneille työntekijöille ja asiakasperheiden vanhemmille. Koulutuksiin osallistunut Lapista hyvin moniammatillinen joukko. Työntekijät kokeneet koulutuksen hyvin myönteiseksi, haasteena nähtiin ajan löytäminen menetelmän käyttämiseen. Työntekijät uskovat näiden uusien menetelmien pysyvän työkäytännöissä (selkeä ja hyvä työmalli on otettu käyttöön). Vanhempien näkemykset: Suhtautuminen positiivista kyselyyn vastanneiden kohdalla. Erittäin tärkeäksi koettiin se, että työntekijä tapaa lapsia erikseen. Kokonaisvaltaisia malleja – myönteisiä vaikutuksia työntekijänä jaksamiseen, asiakasperheiden hyvinvointiin ja vanhempana olemiseen, otettu hyvin vastaan kunnissa ja Lapissa näyttäisi olleen tarvetta tällaisille menetelmille. Raportti on luettavissa Posken ja sairaanhoitopiirin sivuilla http://www.sosiaalikallega.fi/hankkeet/mielenterveys-hankkeet/Toimiva%20lapsi%20ja%20perhe_raportti_yhdistetty.pdf

7. Camhee -hankkeen eteneminen Rovaniemellä, osastonhoitaja Riitta Liinamaa (Child and Adolescence Mental Health in Europe)

Tavoitteena luoda systemaattinen tapa huomioida perheen lapsen/lasten tarpeet ja tuki, kun vanhemmalle annetaan mielenterveys- ja päihdepalveluja. Rovaniemi yksi pilottipaikkakunnista. Hyvien käytäntöjen koordinoimista ja niistä tietoisuuden luomista. Työryhmäkoulutusta suunniteltu mielenterveysyksikön työntekijöille.

8. TAPPO-hankkeen esittely, johtajaylilääkäri Eva Salomaa

Terveystieteiden alueellisten palveluprosessien ohjaus -hanke. Tavoitteena kehittää työkaluja ja malleja alueellisen palvelujärjestelmän suunnittelemiseksi. Yhteinen ohjausryhmä/seurantaryhmä hankkeille → Mielenterveys-hankkeiden ohjausryhmä laajentaisi tehtäviään koskemaan myös psykiatrian Tappo-projektia? Hankkeet tekevät täydentävää työtä – mielenterveys-hankkeet sisäl-

löissä enemmän ja Tappo-hanke enemmän rakenteiden ja kustannusvaikutusten puolella.

- o Ehdotetaan, että Jari Jokela, Eila Paananen ja Eva Salomaa kutsuttaisiin ohjausryhmän kokouksiin asiantuntijoina Tappo-hankkeen asioiden kohdalla

Kuntien edustuksen osalta ohjausryhmä ei ole ollut kovin laaja. Onko tässä ohjausryhmässä Lapin kunnat riittävällä tavalla edustettuina Tappoa ajatellen? Palvelustrategioiden osalta synergiaetuja kyllä voisi saavuttaa. Esitykseen yhteisestä ohjausryhmästä palataan Ojanahon esityksen jälkeen.

9. Psykiatrisen tulosalueen tulevaisuustyöryhmä, ylihoitaja Erja Ojanaho

Tulevaisuustyöryhmän tehtävänä kartoittaa sisältönäkökulmasta psykiatristen potilaiden palvelujen tarvetta, suunnitella tarpeenmukaisia palveluja. Edellyttää yhteistä lappilaista visiota ja alueellista strategiaa vuoteen 2015

2 konkreettia esitystä:

- 1) yhteinen **työseminaari** yhteisen vision ja strategian löytämiseksi
- 2) avoimen dialogin toimintamallin **koulutus**, perhe- ja verkostotyön koulutus – yhteistyössä suunniteltu, erik.sairaanhoito ja avohoito, vuoden koulutus, jossa voitaisiin yhdessä rakentaa toimintamallia käytäntöön. Yhteistyö myös Länsi-Pohjan kanssa.

Ohjausryhmäkysymys, keskustelua:

- o Hankkeen ohjausryhmä voi hyvin toimia tiedonvälityksen foorumina, mutta TAPPO-hankkeen ohjausryhmän statusta ei kuitenkaan kaiketi olla valmiita ottamaan.
- o Koulutuksellinen osio mahtuu tämän hankkeen pirtaan, kunhan sisällöistä neuvotellaan. (Erikois- ja avohoito / sosiaali- ja terveysala?) Perustason koulutusta, kaikille tarkoitettu, koko Lapin läänin alueelle.
- o Kaupungissa menossa avohuollon prosessien kuvaus.

Näiden hankkeiden osalta hyvää asiantuntemusta olisi saatavissa projektipäälliköiden kautta esimerkiksi.

Todettiin, ettei tämä ohjausryhmä tule toimimaan Tappo-hankkeen ohjausryhmänä, mutta näiden hankkeiden osalta hyvää asiantuntemusta olisi käytettävissä esimerkiksi projektipäälliköiden kautta.

Päätettiin, että koulutuksen osalta ollaan mukana hyväksytyin toimintasuunnitelman puitteissa.

Tulevaisuusseminaari mahdollisesti syysseminaarin yhteydessä.

10. Johto- ja ohjausryhmän syysseminaari ja ”Luosto-seminaari -08”

Johto- ja ohjausryhmän seminaari 25.–26.9.2008. Toiveita sisällön osalta toivotaan esitettäväksi.

Edellisessä seminaarissa Luostolla päätettiin pitää vastaava vuoden kuluttua. Ajankohdaksi on mietitty 27.–28.11.2008.

11. Muut asiat

Helena Terävä kertoi, että nuorten syömishäiriöiden hoitoketjukuvaus on tuotettu, lasten vastaava on työn alla. Yrityksenä olisi saada nuorten psykiatrian yhden työntekijän lisäys, jotta työlle saataisiin jatkumo. Syksyllä on puolipäiväinen koulutus kuntien työntekijöiden kanssa. Kuntiin jalkautuva lasten ja nuorten psykiatrian erikoislääkäri, Case konsultointia.

Yhteistyössä Länsi-Pohjan sairaanhoitopiirin kanssa kognitiivisen psykoterapian koulutushanke. ESR-rahoitusta haetaan Lapin yliopiston kanssa.

Lapsipsykoterapian koulutusta myös tullaan hakemaan.

Matti Ansala
puheenjohtaja

Maria Martin
sihteeri